

Verohallinto
Asiakkuusyksikkö, harmaan talouden torjunta

LAUSUNTO

1.12.2021

Viite
HE 163/2021, asiantuntijakuuleminen

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Verohallinnon kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta.

Lausunto

Verohallinto pitää esityksessä ehdotettuja uudistuksia kannatettavina. Ehdotettu käyttötarkoituksen laajennus mahdollistaa Verohallinnolle pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän laajemman käytettävyyden.

Vaikka Verohallinto pitää kannatettavina esitettyjä muutoksia, kustannustehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän käyttöä tulisi edelleen kehittää ja laajentaa. Järjestelmän edelleen kehittämiseksi on myös kansallisia tarpeita ja EU-lainsäädännöstä johtuvia edellytyksiä.

Kuten Verohallinto on todennut aiemmissa lausunnoissaan, Verohallinto pitää tärkeänä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kehittämistä jatkossa kattamaan myös tilitapahtumia koskevat tiedot. Tilitapahtumatietojen kyselyiden keskittämällä tehostettaisiin Verohallinnon ja muiden viranomaisten valvontatehtävää ja tällä olisi merkittävä vaikutus paitsi rahanpesun estämiseen liittyvissä tehtävissä, myös laajemmin harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Keskittämällä vähennettäisiin merkittävästi sekä viranomaisten että pankkien hallinnollista taakkaa liittyen tilitietojen käsittelyyn.

Verohallinto ei ole rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisessä toimivaltainen viranomainen. Verohallinnolla on kuitenkin laissa säädetty velvollisuus ottaa toiminnassaan huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen ja paljastaminen sekä ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle.

Verovalvonnan tehokkaalla toteuttamisella on merkitystä myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja paljastamisessa. Verovelvoitteita koskevat laiminlyönnit ja verolainsäädännön rikkominen muodostavat merkittävän määrän rahanpesun esirikoksista. Vaikka rikosten esitutkinnan tekee poliisi, on Verohallinnolla toimivalta tehdä verovalvontaan ja verotukseen liittyvät toimenpiteet. Rahanpesun tehokas estäminen ja sääntelyn tehokas toimeenpano edellyttävät Verohallinnossa yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja myös riittävää pääsyä rahanpesun estämisessä kerättyyn tietoon ja rekistereihin.

Verohallinto pitää tärkeänä, että rahanpesun sääntelykehikossa huomioidaan myös muiden kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen toimivaltaisten

Verohallinto
Asiakkuusyksikkö, Harmaan talouden torjunta
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 029 512 000
faksi 029 512 6100

viranomaisten käytössä olevat keinot ja pääsy tietoon rahanpesun estämisessä ja selvittämisessä.

Verohallinto kiinnittää valiokunnan huomiota verotuksen kansainvälistä tietojenvaihtoa koskevaan sääntelyyn, jossa on huomioitu Verohallinnon pääsy rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisessä käsiteltyyn tietoon. Neuvoston direktiivillä (EU) 2021/514 (ns. DAC7) on tehty muutoksia ns. virka-apudirektiiviin (hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annettu direktiivi (EU) 2011/16). DAC7-direktiivillä lisättiin vaatimus jäsenvaltioille, että virka-apudirektiivin 22 artiklan 1 a kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on säädettävä laissa siitä, että veroviranomaisilla on pääsy rahanpesudirektiivin (EU) 2015/849 32 a artiklassa tarkoitettuihin mekanismeihin, menettelyihin, asiakirjoihin ja tietoihin. Näillä tiedoilla tarkoitetaan esimerkiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään sisältyviä tietoja.

Direktiivillä (EU) 2018/843 (viides rahanpesudirektiivi) lisätyn 32 a artiklan 1-kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on otettava käyttöön keskitettyjä automatisoituja mekanismeja, kuten keskitettyjä rekistereitä tai tietojenhakujärjestelmiä, joiden avulla voidaan ajallaan tunnistaa mikä tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla on mm. pankki- tai maksutili. Artiklan 4-kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat harkita edellyttävänsä, että muiden tietojen, jotka katsotaan olennaisiksi, jotta rahanpesun selvittelykeskukset ja toimivaltaiset viranomaiset voivat täyttää tämän direktiivin mukaiset velvoitteensa, on oltava saatavilla keskitettyjen mekanismien kautta siten, että niihin voidaan tehdä hakuja.

Yllä todetun vuoksi Verohallinnon tulisi siten saada pankki- ja maksutilitiedot automatisoitujen mekanismien kautta myös kansainvälistä verotuksen tietojenvaihtoa varten. Näin ollen voidaan todeta, että esitetyt muutokset pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän käytettävyydelle – vaikka ne sinänsä ovat kannatettavia – eivät näyttäisi olevan riittäviä paitsi kansallisen tarpeen kannalta, myöskään muun muassa direktiivin (EU) 2011/16 soveltamisedellytysten kannalta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 mahdollistaisi kansallisen sääntelyn toteutuksen siten, että Verohallinnolla olisi automatisoitu pääsy mm. lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittaviin tilitapahtumakohtaisiin pankki- ja maksutilitietoihin. DAC7-direktiivi nimenomaisesti edellyttää, että veroviranomaisilla tulee olla pääsy automatisoitujen mekanismien kautta pankki- ja maksutilitietoja koskeviin mekanismeihin, menettelyihin, asiakirjoihin ja tietoihin. Tämä olisi mahdollista toteuttaa kansallisesti pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla.

Helsingissä 1.12.2021

Jarkko Mäki
Ylitarkastaja
Asiakkuusyksikkö, harmaan talouden torjunta
Verohallinto